

11. Freedom house. Freedom of the Press [Електронне джерело]. – Режим доступу : <http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-press>.
12. Inglehart Ronald. Collection of Graphs Presenting WVS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tinyurl.com/8nrfjjpg>.

В статті описують передумови формування громадянського суспільства і характер його взаємозв'язку з інститутом держави на території постсоціалістических України і Польщі. Обґрунтовують важливість урахування культурних детермінант в дослідженні діяльності політичних інститутів, а також цілесобразність аналізувати перспективи розвитку громадянського суспільства в межах держави з урахуванням психологічних, економічних факторів, що створюють спільну ґрунту для консолідації населення і еліт.

Ключеві слова: громадянське суспільство, держава, цінності, культура, типи громадянського суспільства, громадянські організації.

The authors offer their own approach to the analysis of civil society and its relationship with the institution of state in the territory of post-Soviet countries, namely, in Ukraine and Poland.

The issue of the research of culture and history is particularly acutely raised in the research of activities of modern political institutions. The authors believe that a thorough and detailed review of stereotypes, mentality, history and traditions, including political, will provide an opportunity to fully understand the political processes today.

This article is based on the heritage of Ronald Inglehart and his approach to the understanding of the relationship between values and political institutions, between the external form of expression, behavior, and the attitudes of citizens.

Along with cultural determinants, the authors emphasize the level of economic development of the respective state as a significant determinant of civil society. They believe that only a change in the political behavior of citizens can lead to both enrichment and development of civil society in Ukraine, since poverty is not an exclusive phenomenon of the independence period. In their opinion, the most effective way to improve the democratic potential in Ukraine is education.

Upon analyzing a large number of empirical material, including indices developed by Edelman Trust Barometer, Freedom House, UN statistics, the authors reach conclusions on the types of interaction between civil society and the state, pointing out that a potential for the development of civil society is present in both Poland and Ukraine, though used differently: Poland, with the support of Western Europe, is steadily moving towards a consolidated democracy, while Ukraine needs to invest more resources in the development of the educational sector, which it does not do currently.

Keywords: civil society, government, values, culture, types of civil society, NGOs.

УДК 327

ББК 66.4

Наталія Криворучко

КООРДИНАЦІЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНА-ЄС: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

У статті простежується координація співпраці України з ЄС як основного засобу в інтеграційному процесі. Розглянуто методологічні підстави механізму координації, різних її рівнів та типів. Проаналізовано процес координації на національному та міждержавному рівнях. Встановлено, що механізми координації повинні ґрунтуватись на основі національних інтересів та пріоритетів державної політики і забезпечуватись відповідністю рішень, прийнятих на рівні співробітництва з ЄС.

Ключові слова: координація, європейська інтеграція, методика відкритої координації.

Процес європейської інтеграції складається із складного поєднання різних методик європейського управління на національному рівні, системи дипломатичних процедур, міжінституційної діяльності, нормативних документів щодо вироблення спільної політики, співпраці на національному і наднаціональному рівнях, а також практичної реалізації та узгодження цілей кожної з держав в межах європейського простору. Засновницькі договори та інші нормативні документи Європейського Союзу пояснюють кожен сферу співробітництва, в якій Європейська Спільнота уповноважена діяти,

однак не визначають методики європейського управління та співпраці для кожної з держав-кандидатів, що при цьому застосовується [2, с.46–48].

У процесі інтеграції з європейським правовим, суспільним, економічним, політичним простором, намаганням імплементації норм *aquis communautaire* перед Україною постає необхідність вибору предмету, процедури та механізму координації співпраці з ЄС. Чітке розуміння усієї методики координування співпраці з ЄС усіма учасниками, дотримання усіх норм, правил та процедур дасть можливість приймати рішення оперативно та ефективно.

Вибір методу співробітництва у складних національних та наднаціональних структурах, як правило, залежить від багатьох факторів та чинників інтегрованості до європейського середовища тощо. Кожен з методів повинен враховувати два основних аспекти: перший – *інституційну динаміку*, відтворену у збалансованій участі Ради, Парламенту, Комісії, другий – *відповідні суспільні інтереси*, представлені цим “інституційним трикутником”. Залежно від вибору методики співпраці виникає певного роду *відповідальність – як матеріальна, так і моральна*. У цьому контексті створюється необхідність встановлення загальнообов’язкових норм та правил, а також засобів юридичного впливу, на які Суд ЄС посилатиметься у своїх рішеннях при порушенні цих правил [3, с.170].

Мета даної розвідки – показати суть процесу координації, методологічне підґрунтя та можливі шляхи співпраці у процесі інтеграції України до ЄС, враховуючи досвід європейських країн.

Більшість розвідок щодо координації у процесі інтеграції зводиться до вивчення зближення окремих секторальних політик, координації норм і правил політики Європейського Союзу. Проблемами реалізації зовнішньополітичної стратегії Європейського Союзу та співпраці в рамках східного партнерства ґрунтовно займаються західні дослідники, серед яких: Дж. Батор, Ф. Брюке, Г. Волес, В. Волес, Е.Вілсон, К.Волкер, Д.Гамільтон, Р.Галл, Ж.Говард, К.Готц, Д.Дайнен, В.Патерсон, Х.Реншау, Р.Родес, Ж.-Л.Сорон, Дж.Фархурст, А.Форстер, Р.Менковська-Норкін та ін.

Відносинам координації в системі функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування присвячено роботи таких вітчизняних науковців як: В.Авер’янов, Г.Атаманчук, В.Бакуменко, Н.Гнидюк, М.Лахижа, В.Білоус, В.Дерець, І.Максюк, Ю.Назар, В.Федченко, Л.Фещенко, С.Алберт, Н.Гнидюк, Н.Нижник, Л.Пашко, І.Розпутенко, Л.Приходченко, С.Серьогіна, В.Цветков та ін.

Водночас, досліджуючи інституційну систему ЄС, Г.Волес ставить питання стосовно того, чи існує єдиний метод (тобто спосіб дії) спільноти або кілька методів, передусім політичних [1, с.89–90]. При цьому він розглядає п’ять моделей реалізації політичного процесу в межах ЄС: спеціальний метод Співтовариства; регулятивна модель ЄС; модель багаторівневого управління; координація політики та визначення контрольних показників; інтенсивне міжурядове співробітництво.

Особливістю цих методів є те, що вони сформувалися в результаті конкуренції між різними інструментами, які відтворюються в розбіжностях між так званою регуляторною (наприклад, ринкове регулювання) і розподільчою політикою, яка є традиційним збереженням національних і субнаціональних органів влади. Природа розподільчої політики відображається також у переміщенні від так званої “пасивної інтеграції”, де основна мета полягає в тому, щоб усунути бар’єри для створення єдиного ринку, до так званої “активної інтеграції”, де розвивається поєднання різних варіантів практичного здійснення, відбувається гармонізація національного законодавства. Така зміна сигналізує про вхід ЄС у сфери діяльності, які є більше політичними й наближаються до “серця” національного суверенітету [18].

На сьогодні немає єдиного визначення координації співпраці з Європейським Союзом. Польська дослідниця Рената Менковська-Норкін говорить про те, що це поняття все частіше замінюють, асимілюють з такими як: європеїзація, єврофікація, адаптація держав-членів, пристосування до вимог європейської спільноти, транснаціоналізація, інституціоналізм історичний, інтеграція, гармонізація, елемент багаторівневого управління та ін. [17, с.60]. Саме тому розуміння процесу координації поглинається загальними правилами та може бути зайняте іншими, більш гнучкими інструментами, які створюють прецедент співробітництву або координації (залежно від цілей, характеру розглянутої сфери та її “європейської зрілості”). Це робиться з метою забезпечити бажаний ступінь конвергенції або сумісності між національними політиками, які досягають погоджених цілей у питаннях спільної політики. У такий спосіб координація національної політики стає своєрідним механізмом переходу від вироблення політики на національному рівні (з відповідною системою національного реформування) до спільної системи її формування, тобто на наднаціональному рівні. В межах даної розвідки розглянемо модель координації співпраці з ЄС як на національному, так і на наднаціональному (європейському) рівнях.

При дослідженні історіографії вивчення проблеми сучасними зарубіжними (польськими, британськими) та вітчизняними науковцями автор застосовувала методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, контент-аналізу, екстраполяції та моделювання. Однак використання загальнофілософських методів не є достатнім при розгляді зазначеної проблематики. Щоб у ході наукового пошуку одержати максимально об’єктивний результат, необхідно зазирнути в суть координації як функціонального процесу, розглянути його основне призначення та взаємодію з іншими способами інтеграції. Саме тому доцільним при вивченні координації співпраці України з ЄС є застосування *міждисциплінарного підходу*, відповідно до якого передбачається розгляд процесів координації не лише з правової (юридичної) та з точки зору політичних процесів, а й із фізіологічної, психологічної, соціологічної, культурної, управлінської та ін.

Соціологи застосовують термін “координація” як характеристику системи соціальних зв’язків, стосунків між індивідами, суспільними групами, інститутами, державою та між окремими державами, поєднаними спільними інтересами [11, с.253].

В юридичній літературі координація тлумачиться як функція управління, означає “узгодження, впорядкування діяльності, покликане забезпечити правильне співвідношення дій різних учасників, суб’єктів” [6, с.189–190].

У державному управлінні координацію визначають як одну з функцій управління, покликану забезпечувати взаємодію між окремими суб’єктами діяльності для узгодження дій незалежних підсистем управління та системи цілепокладання й узгодження системи конкретних завдань з єдиною метою. Функція координації полягає в тому, що вона допомагає уникнути дублювання інших функцій та спрощує організаційну структуру [11]. Саме тому можемо говорити про те, що відносини координації є невід’ємною частиною державного управління, необхідною внутрішньо- та зовнішньополітичною процедурою налагодження відносин задля досягнення певних вимірних цілей. Професор О.Бандурка також відносить координацію до управлінських функцій. В.Махінін відмічає, що координація є методикою здійснення функцій управління. А.Файоль основну увагу зосереджує на координації як складовій єдиної адміністративної функції [8].

Зарубіжні дослідники стверджують, що сутність координації полягає саме у створенні умов для виконання певних дій з метою досягнення мети, яку ставить перед собою відповідна організація [14, с.190]. Тобто якщо у державному управлінні координація подається у своєму функціональному визначенні, то теорія менеджменту застосовує даний термін як самостійний спосіб організації управління. Мова йде про те, що *як функція* координація забезпечує взаємозалежність рішень і дій у системі управління, а

як *форма* організації управління має власний апарат, що узгоджує діяльність автономних підсистем, інтеграція зусиль яких у межах єдиної стратегії можлива лише на основі управлінсько-координуючих дій.

Подібно визначає координацію О.Є.Луцьков, який говорить про те, що координація означає погодження та об'єднання дій з метою найбільш швидкого і правильного розв'язання завдань з найменшими втратами сил, коштів та матеріальних цінностей [7, с.139].

Одне з офіційних тлумачень координації у *міжнародних відносинах та політичних процесах*, пов'язаних з процесом інтеграції, надала у 2000 році Рада Європи. Вона офіційно розтлумачила даний термін як *метод інтеграції для країн-кандидатів, розроблений з метою допомогти країнам – членам ЄС поступально розвивати свої політики* [16, с.8]. Тобто це один із методів стимулювання як секторального, так і загального зближення ЄС з національними політиками для кожної з країн, які висловили євроінтеграційні прагнення.

Більшість науковців схильні до думки, що і на сьогодні процес формулювання теорії координації ще не завершений, хоча чіткіше описаний в наукових працях, аніж на початку XIX ст. При цьому підкреслюється необхідність розглядати координацію соціальних, політичних, економічних, суспільних, державних та світових процесів у цілому. В цьому контексті під *координацією* розуміють *систематизацію, впорядкування, узгодження з різними сферами життєдіяльності, обробку інформації, поєднання інтересів окремих осіб та суспільних груп*. Координація – погодження, внесення ясності, забезпечення прозорості, гармонізації, узгодження, запровадження порядку між ким-небудь у процесі взаємодії [17, с.54].

Коли мова йде про керівництво та узгодження (координацію) в рамках складної системи багатьох елементів, які діють в реальному просторі і часі, політичні актори (політики, дипломати, керівники держав та МЗС на найвищому рівні) мають справу з ризиками, а тому повинні вміло управляти невизначеністю, недосконалими інформаційними системами, дефіцитом чи викривленням інформації, обмеженістю зв'язків та раціональності тощо. Тому в науковій літературі склалося кілька підходів до процесу інтеграції складних систем (національних держав) у ще складнішу структуру (Європейський Союз) зі своїми інституціями, посадовими особами та правилами поведінки (*aquis communautaire*) задля налагодження ефективних шляхів координації між ними.

З-поміж класичних способів координації серед науковців прийнято виділяти: *горизонтальну, вертикальну, парламентську та змішану* [7, с.210]. Вертикальна координація (ієрархічна) і горизонтальна (вільна) використовує ринкові, адміністративні, технологічні, бюрократичні, етичні механізми управління, а змішана, відповідно, може використовувати вищезазначені методики в їх сукупності. Дані механізми координації функціонують одночасно в просторі і часі, зв'язуючи різних, але об'єднаних спільними інтересами політичних суб'єктів. Водночас оцінка координації – ієрархічної чи горизонтальної – опирається на три складові, серед яких: групові зусилля; синергія діяльності; загальне призначення. Ці складові допомагають об'єднати зусилля і прагнення окремих осіб у системі, при цьому центр координації повинен забезпечити ефективність зусиль та діяльності групи, між групами та верствами, а також постійно контролюють та підтримують відносини між загальною метою і діяльністю окремих груп, осіб.

Крім того, Н.Гнидюк, А.Новак, Я.Гонцяж, І.Родюк розрізняють такі форми координації, як:

1) *позитивна* – коли основні зусилля, спрямовані на забезпечення того, щоб усі складові частини державної адміністрації активно співпрацювали одна з одною, концентруються в центрі;

2) *негативна* – коли структурно пов'язані підрозділи, елементи застосовують стратегії “уникнення”, приховування чи замовчування з метою зменшення непорозумінь;

3) *стратегічна*, що спрямовує всі зусилля адміністрації центрального рівня та місцевих адміністрацій на спільне досягнення стратегічної мети;

4) *селективна* – націлена на вирішення певного питання, реактивна або така, яка концентрується лише на певних стадіях політичного циклу тощо.

Кожен з різновидів передбачає різного роду систему нормативних організаційних рішень та процедур, що описані в джерелах та нормативних документах [7, с. 167–169].

Натомість польський дослідник Г. Мітцберг виділяє чотири методики координації: взаємні заходи, стандартизація (робочі процедури, ефективність роботи, знання та норми), безпосередній нагляд та контроль, неформальна коаліція [18].

Якщо йдеться про нові форми співпраці з ЄС, то говорять також про метод, заснований Лісабонською Європейською Радою у березні 2000 р., – *методику відкритої координації*. Змодельований щодо координації політики зайнятості, новий метод пропонує способи поширення кращої практики і досягнення більшої конвергенції з головними цілями ЄС. Такий метод, покликаний допомогти державам-членам прогресивно розвивати власну політику, складається із: впровадження керівних принципів Союзу, поєднаних з певними графіками досягнення цілей, які вони встановлюють у короткому, середньому і довгостроковому періодах; заснування, у разі потреби, кількісних і якісних показників та еталонних тестів як засобів порівняння ефективної практики; переведення цих європейських керівних принципів у національну й регіональну політику шляхом встановлення особливих завдань і вжиття заходів з урахуванням національних і регіональних відмінностей; періодичний контроль, оцінку й перегляд [15, с.7].

Визначаючи відкриту координацію в процедурних термінах, договірні положення документів ЄС надають їй додаткову цінність, дозволяючи зайняти певне місце в європейській “споруді” поруч із традиційними інструментами інтеграції. Н. Мусіс акцентує увагу на “прямому методі координації” як не примусовому засобі, а на засобі, спрямованому на поширення найкращого досвіду та наближення до головних цілей спільних політик [8, с.33–36].

У польській літературі при розгляді нової методики координування передбачається використання чотирьох умов:

1) визначення генерального напрямку для держав-кандидатів та для ЄС разом із спеціальним графіком реалізації цілей у короткостроковому, середньостроковому й довгостроковому періодах;

2) кількісні і якісні показники та критерії оцінки найкращих світових зразків, адаптованих до потреб різних країн-членів;

3) трансформація загальних європейських цілей у національну та регіональну політику з визначенням специфічних цілей і заходів, що враховують національні та регіональні розбіжності;

4) періодичний моніторинг, оцінка й взаємооцінка, організовані як взаємонавчальний процес [18, с.137].

Крім того, за словами польських дослідників, процес координації повинен базуватись на таких фундаментальних принципах співробітництва з ЄС:

1. *Принцип повноти, об'єктивності та відповідності наданої інформації вимогам умов, часу та можливостям її використання*. Мова йде про те, що у відносинах координації кожен з елементів (партнерів) повинен максимально відкрито та всебічно інформувати про процеси, що відбуваються у тій чи іншій сфері співробітництва на кожному етапі взаємовідносин.

На даному етапі цивілізаційного розвитку у європейській практиці приховування, неправда (обман) чи надання інформації у неповному обсязі тягнуть за собою не лише погіршення відносин між партнерами, моральну відповідальність, а й необхідність застосування матеріальних санкцій. У цьому контексті для українського політичного простору проблемною є статистика (за відомим висловом “є три види брехні: обман, відкрита брехня і статистика”), котра останнім часом усе частіше виконує роль замовного товару для великих бізнес-структур, що володіють медіа-ресурсами.

Відповідно до нещодавніх досліджень програми аналітичних центрів та громадянського суспільства під керівництвом Джеймса Мак Ганна (університет Пенсільванія) Україна у мережі перспективних та максимально об’єктивних досліджень представлена лише Центром Разумкова (посівши за рейтингами 22 місце з 30). Для порівняння доцільності розвитку та діяльності таких центрів: найбільше у переліку представлені аналітичні центри з Росії – 7, Польщі – 5, Угорщини та Чехії – по 3, Болгарії – 2.

Таким чином, вибудовується ситуація легкого маніпулювання суспільною думкою всередині країни та створюється ілюзія для європейського середовища, що може мати непоправні наслідки для іміджу України, а також стати причиною розірвання відносин з країнами ЄС.

2. *Принцип максимально швидкого збору, отримання інформації та аналізу наявного стану виконання зобов’язань* (так званого домашнього завдання), імплементації міжнародних норм і стандартів без втручання у внутрішньополітичні справи держави-кандидата на вступ до ЄС. В українському соціально-політичному просторі отримання та аналіз необхідної інформації не є простим процесом, що ускладнений бюрократичними правилами та процедурами. Щоправда, прийнятий 2010 року ЗУ “Про доступ до публічної інформації” змушує органи публічної адміністрації працювати прозоріше та надавати за необхідності потрібну інформацію громадянам чи уповноваженим особам. Подібні закони були прийняті на певних етапах у різних країнах, що інтегрувались до ЄС. До прикладу, в Польщі діє Закон “Про доступ до інформації про використання публічних фінансів” тощо.

3. *Підпорядкованість, створення інтегрованої системи управління мережею, що дало б можливість максимально точно та оперативно збирати, обробляти інформацію та прогнозувати подальші дії в рамках нових моделей співпраці.* Незважаючи на всю свою складність, Європейський Союз добре координує свої дії, особливо у відносинах із країнами, котрі не входять до його складу.

Узагальнюючи подані вище визначення, принципи та типології координації, зазначимо, що *координація* визначається як *процес взаємодії суб’єктів, орієнтованих на досягнення чітких цілей, що поширюються у часі і впливають на їхню діяльність, а також такі, що представляють невід’ємну частину системи в межах певного часу.* Якщо систематизувати підходи та типології координацій, які подаються різними авторами, то складається достатньо широка картина різного роду можливих моделей співробітництва, координаційних відносин у співпраці з ЄС. Відповідно існує широка варіативність у виборі способу координації відповідно до національних інтересів, державотворчих та нормотворчих особливостей. Метою створення координації політики співробітництва з ЄС є необхідність досягнення високого ступеня взаєморозуміння, співробітництва між компонентами системи для створення такого інформаційного простору, який оперативно та якісно вирішуватиме завдання у кожній з галузей на відповідних загальних та локальних рівнях.

На даному етапі розвитку політичних відносин Україна, задекларувавши своє зовнішньополітичне прагнення інтеграції з Європейським Союзом, знаходиться у невизначеному етапі (який плавно переходить в “застійний” етап) переговорів щодо укладання з Європейським Союзом Угоди про Асоціацію (УА) включно із поглибленою та все-

осязною зоною вільної торгівлі (ЗВТ). З одного боку, декларується прагнення інтеграції з європейським простором, дипломатичні представники, котрі безпосередньо представляють інтереси України у переговорному процесі, підтверджують готовність підписання Угоди, необхідність узгодження лише технічних моментів та формулювань до преамбули Угоди. З другого боку, такі негативні внутрішньополітичні фактори як: вибіркоче правосуддя, недовіра суспільства до реформ, які намагається проводити керівна верхівка, підписання угоди з Митним союзом, засудження окремих представників опозиції та періодична змінюваність у деклараціях Президента України намірів щодо напрямку та часових рамок інтеграції до ЄС тощо створюють додаткову загрозу щодо непідписання амбітної Угоди про асоціацію і ставлять на порядок денний питання відхилення європейською спільнотою “українського проекту”.

У зв'язку з цим у широких колах науковців дедалі частіше постає питання про можливу загрозу дискваліфікації України з боку її західних партнерів та намагання політичного керівництва України адаптуватись до східноєвропейського політичного простору. Тому актуальність дослідження нових розробок та методів співробітництва з ЄС на національному рівні є очевидною, а проведення такого дослідження – необхідним.

Поряд із цим актуальними є також розгляд, активний моніторинг та постійне оприлюднення внутрішньополітичних проблем, формування широкого наукового, експертного, громадського діалогу, досягнення компромісів у питаннях зовнішньополітичного руху та самоідентифікації. Особливої уваги у цьому контексті потребують соціологічні дослідження, що формують суспільно-політичну картину, а також стають платформою для подальших експертних розробок та напрацювань. З вищесказаного випливає, що роль мозкових центрів як одного з неодмінних елементів координації співпраці України з ЄС є однією з найважливіших.

Що стосується офіційних координаційних органів, які діють на сьогодні та покликані координувати відносини з ЄС, то як науковці, так і експертне середовище визнають патовість ситуації. Недоліком державної системи координації в Україні є те, що схеми організаційно-інституційного забезпечення євроінтеграції змінюються періодично зі зміною політичного керівництва країни і, відповідно, змінюється активність зусиль у цьому напрямку, коригуються пріоритети та своєрідні темпи політики. До погіршення координації та вироблення чіткої політики у напрямку співпраці з ЄС призвели ліквідація урядових комітетів (як механізму обговорення проектів рішень членами уряду), послаблення ролі міністерств, у т.ч. через законодавче закріплення ліквідації “урядових органів” та надання усім органам (не міністерствам) статусу центральних органів виконавчої влади, тощо.

Експерти відзначають і певну невідповідність пріоритетам Угоди про асоціацію заходів та розпоряджень, що їх видає КМУ. Зокрема, у сфері політичного діалогу немає згадок стосовно виборчих практик, антидискримінаційних ініціатив, соціальної політики, питання захисту прав людини тощо. Хоча наприкінці червня 2011 р. було ухвалено Розпорядження КМУ від 29 червня 2011 р. № 612-р “Про затвердження плану першочергових заходів щодо інтеграції України до Європейського Союзу на 2011 рік” [9; 10]. Тут мова йде про те, що заходи, які вживаються урядом, не створюють можливостей для виконання пріоритетних зобов'язань.

Ще однією проблемою є відсутність публічної інформації щодо пріоритетів на 2012 рік, немає широкого експертного і громадського розуміння і дискусії навколо цих питань. Оприлюднена інформація зазвичай носить фрагментарний характер, що й призводить до відсутності цілісного бачення діяльності інститутів влади стосовно імплементації пріоритетів Угоди про асоціацію та подальшого членства, шляхів реалізації відповідної політики, її наслідків та всього євроінтеграційного процесу.

Виходячи з вищесказаного та враховуючи комплексність майбутньої Угоди про асоціацію, варто зазначити, що її імплементація потребує розробки і прийняття Національної програми імплементації Угоди про асоціацію. Така програма має стати базовим документом для діяльності координаційного органу. На II сесійному засіданні Національного конвенту України щодо ЄС “Інституційні питання виконання Угоди про асоціацію” встановлено, що на практичному рівні ситуація потребує ухвалення рішення щодо розбудови більш надійного, ніж існуючий, інституційного механізму європейської інтеграції (виконання майбутньої УА). Його верхівкою може стати Координаційний орган з виконання УА (або з питань європейської інтеграції), який здійснюватиме координацію політики європейської інтеграції на політичному рівні та опікуватиметься питаннями забезпечення імплементації зобов’язань на виконавчому рівні після набуття чинності.

Однак, як відомо, Угода про асоціацію не є для України операційним документом виконання зобов’язань. Саме тому важливою є роль координаційних органів, котрі покликані контролювати процес та доходити згоди щодо виконання чи невиконання зобов’язань. Кожен з органів державної влади повинен чітко розуміти необхідність здійснення такої політики та виконувати повноваження лише у тій частині, що стосується його компетенції. Чітке та зрозуміле розмежування функцій і відповідальності між органами державної влади дасть можливість уникнути розмивання сфер впливу та відповідальності за невиконані зобов’язання, а також забезпечить політичну підтримку процесу виконання Угоди про асоціацію, ЗВТ та ін. зобов’язань, взятих українським керівництвом як напередодні підписання документа, так і в період після набуття ним чинності. Публічна політична підтримка виконання УА має стати знаковою для ЄС стосовно євроінтеграційних прагнень України.

Отже, однією з моделей співробітництва, що виникає в рамках відносин з Європейським Союзом, можемо назвати **координацію** як *узгодження цілей та засобів між країною, що здійснює спроби інтеграції в європейський простір, та самим ЄС*. Нині достеменно не визначено дефініцію даного поняття, однак теоретичні та практичні розробки й практики країн-членів ЄС дають змогу використати досвід координації для України. Загалом спрямований на досягнення цілей процес суспільної діяльності, що впливає на поведінку та діяльність людей і являє собою невід’ємну частину системи в даний період часу, можемо означити як процес координації.

На сьогодні маємо підстави говорити, що в умовах існуючої конституційної системи та підпорядкованості судової гілки влади координація політики в Україні стає проблемою. Сучасні політико-правові процеси не дозволяють констатувати адекватність правової системи у процесі вирішення проблем влади й створення міцної основи для процесу розробки політики координації співпраці з ЄС та прийняття у цьому контексті ефективних рішень.

Чітке бачення та розуміння процесів інтеграції та співпраці з Європейським Союзом на всіх рівнях співробітництва, розвиток наукових, соціологічних, експертних центрів та широке інформаційне висвітлення їх діяльності, публічне обговорення можуть пришвидшити процес виконання “домашнього завдання” для України як країни-кандидата, стати джерелом ефективного впровадження внутрішньополітичних умов та правил.

1. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес; пер. з англ. Р. Ткачук. – К. : Основи, 2004. – С. 85–94.
2. Грицяк І. А. Європейське управління: теоретико-методологічні засади : монографія / І. А. Грицяк. – К. : “К.І.С.”, 2006. – 398 с.
3. Грицяк І. А. Особливості європейського управління на національному рівні: методичний аспект / І. А. Грицяк // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (2). – С. 165–172.

4. Європейський Союз : консолідовані договори / пер. Ю. Петруся ; наук. ред. В. Муравйов. – К. : Port-Royal, 2009. – 206 с.
5. Ковальова О. Методологія Європейського Союзу з оцінки демократичності політичних інститутів держав-кандидатів на вступ / О. Ковальова // Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 3–10.
6. Кубко Є. Б. Координація // Юридична енциклопедія : у 6 т. – К. : Укр. енци., 2001. – Т. 3. – С. 345.
7. Механізми координації європейської політики: практика країн-членів та країн-кандидатів / Н. Гнидюк ; ред. А. Новак, Я. Гонцяж, І. Родюк. – К. : Міленіум, 2003. – 384 с.
8. Мусис Ніколас. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Ніколас Мусис ; пер. з англ. – К. : “К.І.С.”, 2005. – XIV с. – 466 с.
9. Положення про Бюро європейської інтеграції // Сайт Кабінету міністрів України. – [Електронний документ]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=612-2011%F0http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fshowHidden=1&art_id=186733827&cat_id=163298432&ctime=1274968759351.
10. Постанова “Деякі питання Секретаріату Кабінету міністрів України” від 20 грудня 2010 року // Сайт Верховної Ради України [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1151-2010-%EF>.
11. Соціологічна енциклопедія (“Академвидав”) / за ред. Городяненко В. Г. – К. : Веселка, 2008. – 456 с.
12. Субординація // Большая советская энциклопедия / гл. ред. А. М. Прохоров. – М. : Сов. знци., 1976. – Т. 25. – С. 20.
13. Федонюк С. В. Адміністративна координація та інституційне будівництво в Польщі й інших країнах Центральної та Східної Європи в аспекті підготовки до вступу в ЄС // Режим доступу : www.pdfactory.com.
14. Borrás S. The Open method of coordination and new governance patterns in the EU / Borrás, K. Jacobsson // Journal of European Public Policy. – 2004. – Vol. 11 (2). – P. 185–208.
15. The Open Method of Coordination: A new governance architecture for the European Union. Preliminary report, Swedish Institute for European Policy Studies. – Stockholm, 2003. – s. 7. – March.
16. “The Lisbon strategy and the open method of coordination. 12 recommendations for an effective multi-level strategy”, Policy Paper, no. 12, Notre Europe Etudes & Recherches. – Paris, marzec 2005. – S. 8.
17. Jesień L. Otwarta metoda koordynacji. Kontekst i znaczenie dla Polski / L. Jesień // Polska w Europie. – 2004,1 (45). – S. 53–88.
18. Stefán Kojło, Katarzyna Leszczyńska, Stanisław Lipski, Ewelina Wiszczun Nowe koncepcje koordynacji w systemie Multilevel Governance polityki spójności Ekspertyza naukowa wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju. Regionalnego w ramach umowy : DHS/ DEF–VIII/POOT/04/30/09/DEF-VI-21/02/03. – Warszawa 2009. – 240 s.

В статті освещается роль координации сотрудничества Украины с ЕС как основного средства в интеграционном процессе. Рассмотрены отдельные аспекты механизма координации, разных ее уровней и типов. Проанализирован процесс координации на национальном и межгосударственном уровнях. Установлено, что механизмы координации должны базироваться на основе национальных интересов и приоритетов государственной политики и обеспечиваться соответствием решений, принятых на уровне сотрудничества с ЕС.

Ключевые слова: координация, европейская интеграция, методика открытой координации.

The article describes the coordination of cooperation of Ukraine's cooperation with the EU as the main tool in the integration process. Described several specific aspects of the mechanism of coordination of different levels and types. Analyzed process of coordination at the national and international level. Review that coordination mechanisms should be based on the basis of national interests and priorities of state policy and ensure compliance with decisions taken at the level of cooperation with the EU.

Keywords: coordination, European integration, the open method of coordination.